

Ks. Robert Ptak SCJ
UKSW, Warszawa

EUCHARYSTIA – CENTRUM ŻYCIA
CHRZEŚCIJAŃSKIEGO – BENEDYKT XVI
O EUCHARYSTII JAKO *MISTERIUM ŻYCIA*
W *SACRAMENTUM CARITATIS*

Podstawowym postulatem eucharystycznej formy życia osób ochrzczonych jest – obejmująca wszystkie wymiary ich życia – rozumna służba Boża. Zakłada ona dojrzałe postawienie Eucharystii w centrum codziennych spraw, w oparciu o cielesno-duchową strukturę człowieka

WSTĘP

Posynodalna adhortacja apostołska Benedykta XVI *Sacramentum Caritatis*¹ o Eucharystii, źródle i szczycie życia i misji Kościoła (2007) wśród poruszanych tematów podejmuje zagadnienie Eucharystii jako *misterium życia*. Najświętszy Sakrament jawi się w tym kontekście jako jeden z siedmiu świętych znaków, poprzez które Chrystus działa w swoim Kościele. Ale nie tylko. Staje się on – poprzez realną i rzeczywistą obecność Chrystusa pod postaciami chleba i wina – niewyczerpanym źródłem życia człowieka. Osoba przyjmująca Komunię św. obiera specyficzną formę egzystencji, którą możemy nazwać już nie tylko chrześcijańską, ale – bardziej precyzyjnie – eucharystyczną. Jeśli Najświętszy Sakrament ma znajdować się w centrum życia chrześcijanina, to rodzi się pytanie, jak żyć Eucharystią w czasach nam współczesnych? Na czym ma polegać codzienne życie

¹ Dalej skrót: SacCar. Dokument ten jest owocem refleksji i propozycji związanych z pracami XI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów, które odbyło się w Rzymie w dniach 2-23.X. 2005. Zamiarem adhortacji jest wyjaśnienie „niektórych zasadniczych linii zaangażowania, mających obudzić w Kościele nowy impuls oraz eucharystyczną żarliwość” (SacCar 5). Tekst polski: Wydawnictwo Księży Sercanów, Kraków 2007.

chrześcijańskie oparte na tajemnicy Eucharystii? W poszukiwaniu odpowiedzi na te pytania, skupimy się na zagadnieniach sygnalizowanych przez następujące tematy: 1. Rozumna służba Boża. 2. Niedziela – dzień święty, dzień odpoczynku. 3. Eucharystia a przynależność do Kościoła. 4. Świeccy, kapłani i osoby konsekrowane wobec Eucharystii. 5. Eucharystia i *meta-noia*.

1. ROZUMNA SŁUŻBA BOŻA

Benedykt XVI, szukając odpowiedzi na pytanie, jak dzisiaj żyć Eucharystią, to znaczy jak przyjmować Najświętszy Sakrament i jak z niego w pełni korzystać, zwraca uwagę na konieczność rozumnego podejścia do tego zagadnienia i włączenia go w każdy wymiar ludzkiego życia. Papież przypomina przede wszystkim o zbawczym dziele Jezusa, które stało się dla nas chlebem prawdy i miłości. Dar Jezusowego życia wiąże się z zapewnieniem: „Jeśli ktoś spożywa ten chleb, będzie żył na wieki” (J 6,51). Można więc śmiało powiedzieć, że życie wieczne ma swój początek w doczesności – poprzez przemianę, którą dar Chleba eucharystycznego powoduje w człowieku. Tajemnica Eucharystii, w którą wierzymy i celebруем, staje się dzięki wewnętrznej dynamice źródłem nowego życia w nas oraz specyficzną formą chrześcijańskiej egzystencji. Przyjmując Ciało i Krew Jezusa Chrystusa, w sposób coraz bardziej dojrzały i świadomy stajemy się uczestnikami życia Bożego². Warto w tym miejscu przywołać słowa św. Augustyna, który w dialogu z Jezusem – Wieczystym Logosem – ukazuje Go jako pokarm duszy, i jakby słyszy skierowane przez Niego słowa: „Jam pokarm dorosłych, dorodnij, a będziesz mnie pożywał – i nie wchłoniesz mnie w siebie, jak się wchłania cielesny pokarm, lecz ty się we mnie przemienisz”³. To stwierdzenie odkrywa wielką tajemnicę Najświętszego Sakramentu: w rzeczywistości nie pokarm eucharystyczny przemienia się w nas, ale my jesteśmy w niego przemienieni. Chrystus, karmiąc nas, jednoczy ze sobą, przyjmuje i przyciąga do siebie⁴.

Taka postawa człowieka wobec Eucharystii, a raczej oddziaływanie Eucharystii, a więc Jezusa Chrystusa na człowieka, ujawnia całą swą moc – jako źródło i szczyt kościelnej egzystencji. Na myśl przychodzą tutaj słowa

---

² Por. SacCar 70.

³ Św. Augustyn, *Wyznania*, VII, 10, Znak Kraków 1994, s. 151.

⁴ Por. Benedykt XVI, *Homilia podczas I nieszpórów uroczystości Zesłania Ducha Świętego* (3.06.2006), „L'Osservatore Romano”, wyd. polskie, nr 8 (285) 2006, s. 9.

św. Pawła skierowane do Rzymian, mówiące o tym, jak Eucharystia przemienia całe nasze życie w duchowy kult składany Bogu: „A zatem proszę was, bracia, przez miłosierdzie Boże, abyście dali ciała swoje na ofiarę żywą, świętą, Bogu przyjemną, jako wyraz waszej rozumnej służby Bożej” (Rz 12,1). Nie ma więc już miejsca na jakieś cząstkowe wejście w kontakt z Jezusem eucharystycznym, ale ta „rozumna służba Boża” domaga się nowego kultu – całkowitej ofiary złożonej z własnej osoby w jedności z Kościołem. Użycie określenia „ciała swoje” podkreśla ludzki, można powiedzieć „cielesny”, wymiar służby, która nie może być „odczłowieczona”. To składanie Bogu w ofierze własnych ciał prowadzi nas również do pojęcia Kościoła jako *communio*, gdzie wszyscy wspólnie tworzymy jedno ciało w Chrystusie (por. Rz 12,5). Kościół nie przestaje ponawiać tej ofiary i ma świadomość, że Eucharystia, jako ofiara Chrystusa, jest także ofiarą całego Kościoła, a więc i poszczególnych wiernych⁵.

Jak widać, chrześcijański wymiar kultu ma dotyczyć każdego aspektu ludzkiej egzystencji, przemieniając ją w swoisty hymn pochwalny na cześć Boga: „Przeto czy jecie, czy pijecie, czy cokolwiek innego czynicie, wszystko na chwałę Bożą czyńcie” (1 Kor 10,31). W ten sposób eucharystyczna natura chrześcijańskiego życia zaczyna nabierać wewnętrznego kształtu. Eucharystia, włączając w zakres swego oddziaływania rzeczywistość wierzącego, ma możliwość, by dzień po dniu, systematycznie przemieniać człowieka powołanego przez łaskę, by stawał się na obraz Syna Bożego (por. Rz 8,29n.). Wszystko, co jest autentycznie ludzkie, a więc myśli, uczucia, słowa i uczynki, w sakramencie Eucharystii znajduje odpowiednią formę dla wyrażenia tego wszystkiego w całej pełni. Ukazuje to i potwierdza radykalną nowość przyniesioną przez Chrystusa w Eucharystii, że kult Boga nie może być czymś prywatnym, gdyż ze swej natury dąży do przeniknięcia każdego wymiaru ludzkiej rzeczywistości. Tak rozumiana cześć składana Bogu staje się nowym sposobem przeżywania wszystkich życiowych sytuacji, odczytywanych w kontekście relacji z Chrystusem oraz z Jego ofiarą składaną Bogu⁶.

2. NIEDZIELA – DZIEŃ ŚWIĘTY, DZIEŃ ODPOCZYNKU

Spojrzenie na Eucharystię jako na cześć składaną Bogu przez człowieka z całego jego życia we wspólnocie Kościoła prowadzi do przekonania,

---

⁵ Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, 1368.

⁶ Por. SacCar 71.

iż chrześcijanie winni kształtować swą egzystencję w oparciu o celebrację eucharystyczną. Już w pierwszych wiekach określano chrześcijan jako tych, którzy *żyją na sposób dnia Pańskiego*⁷. Związek pomiędzy eucharystyczną rzeczywistością a chrześcijańskim życiem najlepiej ujawnia się w typowym dla chrześcijan zwyczaju zbierania się w pierwszy dzień po szabacie, by celebrować Zmartwychwstanie Chrystusa. W ten sposób dzień Pański staje się wzorem w odniesieniu do pozostałych dni tygodnia. Niedziela nie wyróżnia się spośród innych dni tylko odejściem od zwyczajnych, codziennych zajęć, ale staje się pierwszym dniem tygodnia, początkiem czegoś nowego – dniem, w którym chrześcijanin ma odnaleźć eucharystyczną formę swojej egzystencji i ponownie przyjąć wezwanie do podjęcia życia w całej jego pełni. Dzień Pański to przeżycie świadomości „wyzwolenia przyniesionego przez Chrystusa oraz realizowanie własnej egzystencji jako ofiary składanej Bogu z samego siebie, aby Jego zwycięstwo objawiało się w pełni wszystkim ludziom poprzez postępowanie wewnątrz odnowione”⁸.

Podkreślenie znaczenia niedzieli jako dnia Pańskiego, który kształtuje życie chrześcijan w oparciu o celebrację Eucharystii, prowadzi do przypomnienia nie tylko o wyjątkowym przywileju, ale i o obowiązku właściwego świętowania tego dnia. Niedzielną Eucharystia powinna się stać dla wiernych źródłem autentycznej wolności, umożliwiającej przeżywanie pozostałych dni tygodnia według tego, co się celebrowało w dzień Pański. Należy z niepokojem przyjmować sytuacje, gdy nie odczuwa się już pragnienia uczestniczenia w niedzielnej Eucharystii jako pamiętce paschalnego zwycięstwa Chrystusa nad śmiercią. Uczestnictwo w niedzielnym zgromadzeniu liturgicznym we wspólnocie Kościoła, tworzącym jedno ciało w Chrystusie Jezusie, jest nie tylko nakazem chrześcijańskiego sumienia, ale jednocześnie formuje to sumienie. Jeśli chrześcijanin traci rozumienie niedzieli jako dnia Pańskiego, który ma być uświęcony, traci również sens chrześcijańskiej wolności – wolności przybranych dzieci Bożych⁹.

Właściwe spojrzenie na niedzielę, jako podstawowy i pierwszy dzień świąteczny, uświadamia, że każdy wierny w środowisku, w którym żyje,

⁷ Por. św. Ignacy z Antiochii, *List do Magnezjan*, 9, 1: PG 5, 670.

⁸ SacCar 72.

⁹ Por. SacCar 73. Benedykt XVI powołuje się na list apostolski Jana Pawła II *Dies Domini* (1998), który przypomina o kilku wymiarach niedzieli: jest ona *Dies Domini* – w odniesieniu do dzieła stworzenia; *Dies Christi* – jako dzień nowego stworzenia oraz daru Ducha Świętego, którego udziela zmartwychwstały Pan; *Dies Ecclesiae* – jako dzień, w którym wspólnota chrześcijańska zbiera się dla celebracji oraz *Dies hominis* – jako dzień radości, odpoczynku oraz braterskiej miłości.

może pomagać innym w odczytaniu prawdziwego sensu czasu i doczesności. Ten dzień nadaje głęboki sens chrześcijańskiej egzystencji i pomaga w nowy sposób przeżywać czas, wzajemne relacje, pracę, życie oraz śmierć. Dobrze jest więc, zdaniem Benedykta XVI, gdy w dzień Pański organizuje się wokół niedzielnej celebracji eucharystycznej również spotkania przyjacielskie, formacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych, a także pielgrzymki, dzieła charytatywne oraz spotkania modlitewne. Tradycyjnie świętowanie dnia Pańskiego rozpoczyna się już w sobotni wieczór, który od pierwszych niesporów przynależy do niedzieli. Uczestniczenie o tej porze w celebracji eucharystycznej czyni zadość obowiązkowi niedzielnego uczestniczenia we Mszy św. Trzeba jednak pamiętać, że niedziela sama w sobie zasługuje na miano dnia świętego, który nie może zmienić się w dzień nieobecności Boga w życiu chrześcijanina¹⁰.

Nawiązując do świątecznego charakteru niedzieli, należy przypomnieć, że jest to także dzień odpoczynku od pracy i codziennego trudu. Jest to o tyle ważne, że wskazuje na pewną względność pracy, która powinna być ukierunkowana na jej podmiot: praca jest dla człowieka, a nie człowiek dla pracy. Świąteczny charakter niedzieli domaga się ochrony człowieka przed ewentualną formą zniewolenia przez pracę, która ze względu na pierwszorzędne znaczenie dla realizacji człowieka i dla rozwoju społeczeństwa musi charakteryzować się poszanowaniem ludzkiej godności i musi być wartościowana w perspektywie służby dobru wspólnemu. Probierzem właściwego przeżywania niedzieli jest to, iż człowiek nie staje się niewolnikiem pracy i nie traktuje jej w sposób bałwochwalczy. Tak naprawdę praca, choć konieczna i pożyteczna, nie nadaje życiu ludzkiemu ostatecznego i definitywnego sensu. Człowiek bowiem odnajduje sens swego istnienia i pracy poprzez właściwe zrozumienie i przeżycie dnia poświęconego Bogu¹¹.

3. EUCHARYSTIA A PRZYNALEŻNOŚĆ DO KOŚCIOŁA

W poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie, jak dzisiaj żyć Eucharystią adhortacja *Sacramentum Caritatis* przypomina, że niedziela, jako dzień Pański

---

¹⁰ Por. SacCar 73.

¹¹ Por. SacCar 74. Papież przywołuje w tym miejscu *Kompendium nauki społecznej Kościoła*, 258: „Człowiekowi, skrępowanemu koniecznością pracy, odpoczynek otwiera perspektywę pełniejszej wolności, perspektywę wiecznego szabat (por. Hbr 4,9-10). Odpoczynek pozwala ludziom wspominać i na nowo przeżywać Boże dzieła, od Stworzenia po Odkupienie, pozwala im dostrzec, że oni sami są Jego dziełem (por. Ef 2,10), składać dziękczynienie za swoje życie i istnienie Temu, który jest jego autorem”.

(*dies Domini*) jest również dniem Kościoła (*dies Ecclesiae*). Niedzielną Eucharystią uświadamia nam wewnętrzną relację pomiędzy zwycięstwem Jezusa nad śmiercią i grzechem, a naszą przynależnością do Kościoła – Mistycznego Ciała Chrystusa. Dzień Pański i dzień Kościoła pozwala chrześcijaninowi odnaleźć wspólnotowy wymiar własnej, odkupionej egzystencji, gdyż uczestnicząc w celebracji liturgicznej i przyjmując w Komunii Ciała i Krew Chrystusa pogłębia przynależność do Niego (por. 1 Kor 6,19n; 7,23). Kto karmi się Chrystusem, żyje dla Niego i dla drugiego człowieka, wchodząc w światło tajemnicy eucharystycznej w orbitę *communio sanctorum*. Wspólnota eklezjalna zawsze i nierozdzielnie realizuje się poprzez komunie z Bogiem oraz komunie z siostrami i braćmi. Ten podwójny wymiar wspólnoty w tajemniczy sposób realizuje się w Darze eucharystycznym. Chrześcijanie, jako Kościół Chrystusa, członki Jego Ciała, stanowią rzeczywistość zbudowaną na fundamencie chrztu świętego, która karmi się Eucharystią i staje widocznym znakiem rozpoznawczym wspólnot kościelnych, zgromadzonych wokół Chrystusa – Dobrego Pasterza¹².

Przynależność do wspólnoty Kościoła, według Benedykta XVI, oznacza również rozwijać duchowość i kulturę eucharystyczną. Współczesne czasy domagają się, by chrześcijanie głębiej zrozumieli relacje panujące pomiędzy Eucharystią i codziennym życiem. Chodzi o swoistą duchowość eucharystyczną, która nie ogranicza się tylko do uczestnictwa we Mszy św. oraz do pewnych form pobożności wobec Najświętszego Sakramentu. Ma ona obejmować całe życie chrześcijanina. Dzisiejsze procesy związane z sekularyzacją przejawiają się w spychaniu wiary chrześcijańskiej na margines życia, w postrzeganiu jej jako nieużytecznej w konkretnych życiowych sytuacjach. Koniecznie trzeba zatem na nowo odkryć, że Jezus Chrystus nie należy jedynie do sfery prywatnych przekonań, ale jest Osobą, której wejście w historię prowadzi do odnowienia całości życia. Eucharystia, jako źródło i szczyt życia i misji Kościoła, winna kształtować duchowość promieniującą życiem „według Ducha” (Rz 8,4; por. Ga 5,16.25). Ten nowy,

---

¹² Por. SacCar 76. Mówiąc o eucharystycznym wymiarze życia chrześcijańskiego, Benedykt XVI łączy go z wymiarem kościelnym i wspólnotowym. Poprzez wspólnoty diecezjalne i parafialne każdy wierny może konkretnie doświadczyć swojej przynależności do Ciała Chrystusa. Ważną rolę odgrywają w tej kwestii stowarzyszenia, ruchy kościelne i nowe wspólnoty, jak również instytuty życia konsekrowanego. Ich zadaniem jest uświadomienie wiernych, że należą do Pana (por. Rz 14,8). Zjawisko sekularyzacji i indywidualizmu dotyka zwłaszcza tych osób, które się izolują. Chrześcijaństwo zaś od początku zakładało jednoczenie się we wspólnocie ożywianej słuchaniem słowa i celebracją Eucharystii.

duchowy kult zakłada konieczność przemiany własnego sposobu życia i myślenia, o czym poucza św. Paweł: „Nie bierzcie więc wzoru z tego świata, lecz przemieniajcie się przez odnawianie umysłu, abyście umieli rozpoznać, jaka jest wola Boża: co jest dobre, co Bogu przyjemne i doskonałe” (Rz 12,2). Prośba ta podkreśla związek panujący pomiędzy prawdziwym kultem duchowym a koniecznością nowego rozumienia istnienia i zasad postępowania w życiu. Integralną częścią eucharystycznej formy życia jest zatem dojrzałe trwanie w nauce Chrystusa, by nie przypominać dzieci, którymi miotają fale i porusza każdy powiew nauki (por. Ef 4,14)¹³.

Według Benedykta XVI, świadomość przynależności chrześcijanina do Kościoła, który w centrum swojego życia i celebracji stawia Eucharystię nierozzerwalnie złączoną z dniem Pańskim, otwiera go na dialog z różnymi kulturami. Rzeczywista obecność Jezusa Chrystusa w Najświętszym Sakramencie oraz Zesłanie Ducha Świętego w dniu Pięćdziesiątnicy to wydarzenia, które tworzą przestrzeń dla każdej kultury, aby następnie poddać ją działaniu ewangelicznego zaczynu. Świadomość, że to Chrystus jest drogą, prawdą i życiem człowieka oraz najgłębszym sensem ludzkiej historii, ma prowadzić chrześcijan do zaangażowania w działanie na rzecz ewangelizacji kultur. W tak pojętym dialogu z kulturami i religiami Eucharystia staje się miernikiem tego wszystkiego, z czym chrześcijanin spotyka się w różnych tradycjach kulturowych. W tym otwieraniu się na nową rzeczywistość chrześcijanin powinien przyjąć postawę zalecaną przez św. Pawła: wszystko badać, a co szlachetne – zachowywać (por. 1 Tes 5,21)¹⁴.

4. ŚWIECCY, KAPŁANI I OSOBY KONSEKROWANE WOBEC EUCHARYSTII

W rozważaniach nad egzystencjalnym znaczeniem Eucharystii w życiu Kościoła – wspólnoty zbudowanej na Chrystusie – należy pamiętać, iż wszyscy chrześcijanie są wybranym plemieniem, królewskim kapłaństwem, narodem świętym i ludem Bogu na własność przeznaczonym (por. 1 P 2,9). Wybranie człowieka, które dokonało się w sakramencie chrztu, by w szczególny sposób przynależał on do ludu Bożego, przybiera konkretne kształty w zależności od otrzymanego przez niego daru i wezwania, zwanego też powołaniem. Stąd też nie bez przyczyny podkreśla się specyficzną rolę zarówno osób świeckich, kapłanów, jak i osób konsekrowanych

---

¹³ Por. SacCar 77.

¹⁴ Por. SacCar 78.

we wspólnocie kościelnej. Eucharystia, zdaniem Benedykta XVI, pomnaża to, co zostało dane w chrzcie, a co stanowi początek powołania do świętości, które realizuje się w tych sytuacjach i stanach życia, w których przychodzi chrześcijaninowi żyć. Człowiek, odczytując każdego dnia swe życie jako powołanie, oddaje się do dyspozycji na służbę miłą Bogu. Sakrament Eucharystii, przyjmowany w duchu komunii eklezyjalnej i w poczuciu świadomości własnego charyzmatu, winien angażować każdego chrześcijanina w codzienną rzeczywistość, tak by coraz bardziej oddawał ją na chwałę Bożą¹⁵.

Chrześcijanie świeccy, na mocy sakramentu chrztu i bierzmowania oraz wzmocnieni Eucharystią, są wezwani do realizacji swojego powołania w świecie, który można przyrównać do roli przyjmującej dobre ziarno (por. Mt 13,38). Z Eucharystii winno wypływać głębokie pragnienie chrześcijan, by w codziennym życiu, w środowisku pracy oraz w całym społeczeństwie byli rozpoznawalnym znakiem żyjącego Chrystusa. Szczególne zadanie w byciu świadkami Chrystusa obecnego w Najświętszym Sakramencie mają do spełnienia rodziny. Zdaniem Benedykta XVI, miłość między mężczyzną i kobietą, przyjęcie potomstwa i wiążący się z tym obowiązek wychowania stają się uprzywilejowaną przestrzenią, w której działanie Eucharystii nadaje ludzkiemu istnieniu właściwy sens. Wielką troską pasterzy winno być podtrzymywanie, wychowywanie oraz zachęcanie wiernych świeckich do przeżywania w pełni swego powołania do świętości właśnie w tym świecie, tak umiłowanym przez Boga, że dla jego zbawienia dał swojego Syna (por. J 3,17)¹⁶.

Pytanie o to, jak dzisiaj żyć Eucharystią, powinny stawiać sobie nie tylko osoby świeckie, ale nade wszystko ci, którzy przyjęli sakrament święceń. Duchowość kapłańska, jak określa Benedykt XVI, jest „ze swej istoty eucharystyczna”¹⁷. Załączek tej duchowości, ukierunkowanej na Eucharystię, odnajdujemy w słowach i gestach obecnych w liturgii święceń. Kandydat do kapłaństwa, przyjmując dary ludu świętego, które mają być ofiarowane Bogu, ma rozważać, co będzie czynił, naśladować to, czego będzie dokonywał, i ma prowadzić życie zgodne z tajemnicą Pańskiego krzyża¹⁸. Taką postawę, charakterystyczną dla duchowości eucharystycznej, kapłan powi-

¹⁵ Por. SacCar 79; II Sobór Watykański, *Lumen gentium*, 39-42.

¹⁶ Por. SacCar 79; Jan Paweł II, *Christifideles laici*, 14, 16.

¹⁷ SacCar 80.

¹⁸ Por. Pontyfikał Rzymski, *Obrzędy święceń biskupa, prezbiterów i diakonów*, Katowice 1999, rozdz. III, Święcenia diakonów, 150.

nien przyjmując już podczas formacji, a po święceniach zaplanować wystarczającą przestrzeń dla życia duchowego¹⁹. Ma ona pozwolić kapłanowi szczerze szukać kontaktu z Bogiem, pozostając jednocześnie blisko ludzkich spraw i problemów. Niezbędne dla właściwego rozwoju kapłańskiej duchowości jest intensywne życie duchowe, dzięki któremu kapłan będzie mógł coraz głębiej wkraczać w komunię z Panem, odkrywając moc miłości Bożej, stając się jej świadkiem – niezależnie od okoliczności. Codzienne sprawowanie Eucharystii, również wtedy, gdy nie uczestniczą w niej wierni, ma dla kapłana stawać się ciągle żywym źródłem rozwoju duchowości opartej na przyjaźni z Jezusem i ukierunkowanej na bliźnich. Każda Msza św. posiada obiektywnie nieskończoną wartość i znajduje swoje uzasadnienie w jej szczególnej skuteczności duchowej. Wszak to przez Chrystusa, z Chrystusem i w Chrystusie Bogu Ojcu w jedności Ducha Świętego składana jest wszelka cześć i chwała. Celebracja eucharystyczna, przeżywana z wiarą, kształtuje całego człowieka, obejmując jego wymiar cielesny i duchowy. Ponadto pomaga ona kapłanowi utwierdzić się w powołaniu i coraz bardziej upodobnić się do Chrystusa – Najwyższego Kapłana²⁰.

Omawiając związek pomiędzy Eucharystią i różnymi powołaniami w Kościele, Benedykt XVI zwraca szczególną uwagę na świadectwo osób konsekrowanych. W celebracji eucharystycznej oraz w adoracji znajdują one moc do radykalnego pójścia za Chrystusem posłusznym, ubogim i czystym, odpowiadając w ten sposób na Jego zaproszenie do radykalizmu ewangelicznego. Kobiety i mężczyźni, którzy zgodnie z charyzmatem własnych instytutów spełniają wiele zadań wychowawczych i troszczą się o potrzebujących, wiedzą, że najważniejszym celem ich życia jest stałe zjednoczenie z Bogiem. Kościół oczekuje od życia konsekrowanego świadectwa dotyczącego o wiele bardziej sposobu bycia niż działania, dając pierwszeństwo postawie kontemplacji. W tym kontekście wyjątkowego znaczenia nabiera dziewictwo – jako świadectwo sięgające swymi korzeniami tajemnicy Eucharystii. Oprócz odniesienia do celibatu kapłańskiego, tajemnica eucharystyczna ukazuje wewnętrzny związek z dziewictwem konsekrowanym, które staje się wyrazem całkowitego i bezwarunkowego oddania się Kościoła Chrystusowi – Oblubieńcowi²¹. W Eucharystii życie konsekrowane znajduje motywację do całkowitego oddania się Chrystusowi oraz czerpie pociechę i zachętę, by i dzisiaj być znakiem Bożej miłości,

¹⁹ Por. Jan Paweł II, *Pastores dabo vobis*, 19-33;70-81.

²⁰ Por. SacCar 80.

²¹ Por. Jan Paweł II, *Vita consecrata*, 34, 95.

obejmującej wszystkich ludzi. Życie konsekrowane, zdaniem Benedykta XVI, poprzez swoje świadectwo zapowiada rzeczy przyszłe i nadaje historii zbawienia perspektywę eschatologiczną, dzięki której człowiek może właściwie ukierunkować całe swoje życie²².

5. EUCHARYSTIA I METANOIA

Ostatnim zagadnieniem związanym z postawionym na początku pytaniem, jak we współczesnym świecie żyć Eucharystią, jest moralna przemiana chrześcijanina, odkrywającego piękno eucharystycznej formy życia i moralną energię, która jest dzięki niej uruchamiana. Żyć na co dzień Eucharystią to przemieniać się i stawać kimś nowym. Przypominał o tym Jan Paweł II, stwierdzając, iż życie moralne „ma walor *rozumnej służby Bożej* (Rz 12,1; por. Flp 3,3), która wypływa i bierze moc z tego niewyczerpanego źródła świętości i uwielbienia, jakim są sakramenty, zwłaszcza Eucharystia. Uczestnicząc bowiem w ofierze krzyża, chrześcijanin dostępuje udziału w ofiarnej miłości Chrystusa i zostaje uzdolniony oraz zobowiązany do okazywania tejże miłości w życiu poprzez wszystkie swoje postawy i czyny”²³. W sakramencie Eucharystii, która tworzy wspólnotę kościelną, realizuje się oczekiwanie człowieka, by być miłowanym i jednocześnie tworzy się klimat do realizacji przykazania miłości bliźniego. Jeśli więc Eucharystia nie przekłada się na miłość praktykowaną w konkretach ludzkiej egzystencji, staje się niepełna²⁴.

Podkreślana przez Benedykta XVI moralna przemiana chrześcijan doświadczających żywego kontaktu z Eucharystią jest przede wszystkim radosnym odkryciem nadzwyczajnej potęgi miłości w życiu tego, kto całym sercem przyjmuje dar Pana, powierza Mu swoje życie, odnajdując tym samym prawdziwą wolność. Przemiana moralna, szeroko rozumiana jako *metanoia*, wypływająca z kultu eucharystycznego, jest owocem pragnienia udzielenia odpowiedzi na miłość Chrystusa – odpowiedzi całym swoim życiem, ze świadomością własnej grzeszności i kruchości. Ewangelicznym przykładem potwierdzającym te przemyślenia jest opowiadanie o celniku Zacheuszu (por. Łk 19,1-10). Spotkanie z Jezusem we własnym domu całkowicie przemienia jego dotychczasowe życie. Podejmuje on radykalną decyzję i postanawia połowę swojego majątku rozdać ubogim i, co więcej,

---

²² Por. SacCar 81.

²³ Jan Paweł II, *Veritatis Splendor*, 107.

²⁴ Por. Benedykt XVI, *Deus caritas est*, 14.

aż poczwórnice oddać tym, których w jakikolwiek sposób oszukał. Głęboka przemiana moralna wypływa więc z bezgranicznej wdzięczności za doświadczenie bliskiej obecności Jezusa²⁵.

Zagadnieniem, które łączy się z wewnętrzną przemianą człowieka przeżywającego bliskość Jezusa eucharystycznego, jest tzw. *eucharystyczna spójność*. Co ona oznacza? Otóż cześć oddawana Bogu w istocie nie jest nigdy czymś prywatnym, ale wpływa na społeczne więzi i wymaga publicznego świadectwa wiary. Być chrześcijaninem spójnym w duchu Eucharystii to, zwłaszcza dla chrześcijan piastujących funkcje społeczne czy polityczne, oznacza podejmowanie decyzji opartych na fundamentalnych wartościach, m.in. szacunek i obrona ludzkiego życia od poczęcia aż do naturalnej śmierci, rodzina oparta na małżeństwie mężczyzny i kobiety, wolność wychowywania dzieci oraz promocja dobra wspólnego we wszystkich jego formach²⁶. Wartości te nie mogą się stać przedmiotem gier politycznych, układów partyjnych czy negocjacji społecznych. Katolicycy politycy i ustawodawcy, świadomi swej społecznej odpowiedzialności, powinni przedstawiać oraz promować prawa zakorzenione w wartościach opartych na ludzkiej naturze²⁷. To wszystko, zdaniem Benedykta XVI, w obiektywny sposób wiąże się z Eucharystią (por. 1 Kor 11,27-29), a biskupi w poczuciu odpowiedzialności za powierzonych sobie wiernych są zobowiązani do ciągłego przypominania im o wspomnianych wartościach²⁸.

ZAKOŃCZENIE

Szukając odpowiedzi na pytanie, jak dzisiaj żyć Eucharystią, przeanalizowaliśmy wskazania Benedykta XVI przedstawione w adhortacji apostołskiej *Sacramentum Caritatis* w części zatytułowanej *Eucharystia, misterium życia*. Podstawowym postulatem eucharystycznej formy życia osób ochrzczonych jest – obejmująca wszystkie wymiary ich życia – rozumna służba Boża. Zakłada ona dojrzałe postawienie Eucharystii w centrum codziennych spraw, w oparciu o cielesno-duchową strukturę człowieka – wraz z jego naturalnymi władzami i zdolnościami. Niezastąpioną rolę we właści-

²⁵ Por. SacCar 82.

²⁶ Por. Jan Paweł II, *Evangelium vitae*, 401-522; Benedykt XVI, *Przemówienie do Papiejskiej Akademii «Pro Vita»* (27.02.2006): AAS 98 (2006), s. 264-265.

²⁷ Por. Kongregacja Nauki Wiary, *Nota doktrynalna o niektórych zagadnieniach dotyczących zaangażowania i postępowania katolików w życiu politycznym* (24.11.2002): AAS 95 (2004), 359-370.

²⁸ Por. SacCar 83.

wym przeżywaniu przez chrześcijanina Eucharystii pełni niedziela: *dies Domini* i *dies Ecclesiae* – dzień przeznaczony na świętowanie, czyli czczenie Boga, a także na odpoczynek, a więc uświadomienie sobie godności i powołania do przyjaźni człowieka z Bogiem. Celebracja Eucharystii i korzystanie ze wszystkich jej darów może odbywać się w sposób najbardziej owocny we wspólnocie Kościoła Chrystusowego. To tutaj zarówno osoby świeckie, jak i kapłani oraz osoby konsekrowane, odnajdują swoje właściwe odniesienie do Najświętszego Sakramentu, a więc żywego i obecnego Jezusa Chrystusa. Pełne przeżywanie spotkania człowieka z Bogiem w tajemnicy Ciała i Krwi Chrystusa zakłada moralną przemianę życia oraz tzw. eucharystyczną spójność. Życie w pełni darem Eucharystii domaga się dzisiaj publicznego świadectwa wiary oraz wierności fundamentalnym wartościom, których ponadczasowym wyrazem jest Dekalog, streszczony w przykazaniu miłości Boga i bliźniego (por. Mt 22,37-40).

RIASSUNTO

L'Eucaristia: centro della vita cristiana – Benedetto XVI sull'Eucaristia come „mistero della vita” in *Sacramentum Caritatis*

L'Esortazione apostolica post-sinodale *Sacramentum Caritatis* di Benedetto XVI sull'Eucaristia, fonte e culmine della vita e della missione della Chiesa, analizza, fra i diversi argomenti, il tema dell'Eucaristia come „mistero della vita”. Il Santissimo Sacramento dell'Eucaristia viene presentato in questo documento come uno dei sette segni sacri attraverso cui Cristo si fa presente nella Chiesa. La sua presenza reale ed attuale, sotto i segni del pane e del vino, viene vista come l'inesauribile fonte della vita dell'uomo. Il cristiano che partecipa in modo pieno all'Eucaristia dovrebbe assumere una forma specifica nella sua esistenza chiamata non soltanto *cristiana*, ma più precisamente *eucaristica*. Se l'Eucaristia pretende di essere il centro della vita cristiana, allora bisogna porsi qualche domanda: Come vivere l'Eucaristia oggi? Quali sono i punti più importanti nella vita quotidiana del cristiano nel contesto dell'Eucaristia? Per cercare una risposta adeguata a queste domande prendono in considerazione i seguenti punti: 1. Il culto spirituale: *logiké latreia*. 2. La Domenica: il giorno santo, il giorno del riposo. 3. Eucaristia ed appartenenza alla Chiesa. 4. Laici, sacerdoti e religiosi di fronte all'Eucaristia. 5. Eucaristia e *metanoia*.